GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Joi'a si Dumines'a, Fói'a, candu concedu ajutóriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe $^1/_2$ 5 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu séu $2^1/_2$ galbini mon. sunatória.

Anulu XXXVIII.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de fiecare publicare.

Nr. 17. Brasiovu 14/2 Martiu **1875.**

Brasiovu, 1/13 Marte 1875.

De candu diariele gubernamentali, „Közérdek" din Pest'a si „Kelet" din Clusiu, apoi in choru cu ele „Hon," „Reform," „M. Polgár" etc. pretendu cu totu adinsulu suppressiunea totale a ori carei subventiuni pentru gimnasiulu romanescu dela Brasiovu, se mai lati in publiculu nostru inca si una alta faima spurcata, ca adeca unii ómeni ar' fi aflatu edificiulu numiteloru scóle fórte acomodatu pentru casarma de militiani, atatu prin positiunea sa intre suburbea Schisi si Cetate, catu si pentruca inpartirea spatiului si a incaperiloru ar' corespunde fórte bine acelui scopu; apoi aerulu curatu, positiunea isolata de alte edificiuri, ap'a cea buna de beutu, cumu si canalulu in apropiare, se considera cá totu atatea conditiuni favorabili. De alta parte, tocma dilele trecute se cumparara aici in Brasiovu trei case cu suma preste 70 de mii fl. val. a. numerati din thesaurulu statului la ordinulu ministrului instructiunei publice, cu scopu de a se infiintiá scóle mari, curatu maghiare, la care apoi póte merge si tenerimea romanésca, pe temeiulu infratirei consumate in Aprile 1871. Professori si docenti romani inca voru fi applicati vreo 3—4, déca voru sci perfectu limb'a maghiara. Diariale maghiare credu, ca in modulu acesta pana catra an. 1900 Brasiovulu va deveni maghiarisatu, pe atat'a, precatu este astadi Clusiulu.

Pentru cá publiculu romanu se aiba ocasiune a se convinge despre furi'a si turbarea ungurésca facia de gimnasiulu romanu din Brasiovu, vomu citá ací numai cate-va pasagie din nisce articli séu corespondintie aparute in diariele maghiare. Si decumdata ne abtienemu dela orce comentariu, pentru ca nu vremu se damu prea mare atentiune unoru eshallatiuni reutatióse si pline de veninulu invidiei, ce torturéza numai sufletele nestrabatute de adeverat'a cultura, ca-ci altmintrea n'ar' poté fi atatu de inimice si ostile facia de unu institutu de cultura.

In unulu din numerii sei mai recenti diariulu „Kelet" din Clusiu publica o corespondentia din Brasiovu, care cuprinde trei colóne lungi si late si se ocupa esclusivu cu gimnasiulu romanu din Brasiovu si cu subventiunea de 15 mii franci, ce acestu institutu o capeta dela statulu romanu. In acelu articlu se dice intre altele: „Donatiunea acést'a are si o alta latura, care ne face a meditá seriosu... Óre Romani'a se afla intr'o stare asiá de inflioritória cu privire la desvoltarea intelectuale, incatu se póta da o subventiune de 15 mli franci pentru promoverea culturei pre territoriulu unui statu straninu, fara cá se mai aiba in vedere si alte intentiuni laterali? . . . La acésta intrebare nu-ni va póte respunde cu da nice chiaru celu mai temerariu romanu. Cu acésta subventiune stau in legatura alte scopuri, ce se propaga prin acelu institutu de invetiamentu. Spre a cunósce acestu scopu si efectulu acelui institutu subventionatu, n'avemu decatu se privimu la tinerii, cari au absolvitu studiele in acelu gimnasiu. Acestia suntu cei mai declarati si neimpacati inimici si statului maghiaru, ai legiloru si institutiuniloru maghiare, cu unu cuventu a totu ce este maghiaru. Din acésta scóla au esitu si scriblerii dela „Transilvania" si „Orientulu", cari prin mintiuni si mistificatiuni inveninéza sentiementele unei natiuni intregi. De acestu spiritu suntu petrunsi toti cei ce absolvu studiele in acelu gimnasiu, si latirea acestui spiritu este scopulu, ce voiesce a se ajunge prin subventionarea institutului. In locu de amóre de patria se plantéza in animele fragede sementi'a urrei si a urgiei facia de maghiarii barbari cari dicu ca suntu impilatorii loru". . . . In fine intieleptiunea ungurului scriitoriu se resume in urmatóri'a conclusione: „Statulu se veghieze, cá pacea si concordi'a intre suppusii sei se nu se altereze prin idei de gravitare in afara si inimice esistintiei statului maghiaru." Adeca cu alte cuvinte se suprime gimnasiulu romanu, precum a supprimatu pre cele slavace. Nu credemu inse, cá barbatii de statu se puna vre unu pretiu pre assemeni dorintie ale unui nemernicu denunciantu.

„Közérdek" de la 9 Marte inca publica unu articlu datatu din Transilvani'a, care se ocupa atatu de person'a redactorelui „Gazetei Tr." catu si de gimnasiulu romanu din Brasiovu si preste totu si de scólele sassesci. Pre langa o multime de alte denunciatiuni, calomnii si necalificabile suspitionari, cu cari scriitoriulu acelui articlu onoréza pre redactorele „Gazetei," dinsulu mai enuncia si acea grosolana si palpabila mintiuna, ca „Gazet'a Transilvaniei," care este cea mai neimpacata fóia valacha (legikébkithetetlenebb irányu oláh lap) s'ar' redactá si sustiené cu subventiune din Romani'a. Unoru insinuatiuni de acésta natura nu li damu onórea de a le infruntá mai detaiatu.

Cu privire la gimnasiulu romanu de aici, scriitoriulu acestui articlu, care inca se vede a se sustiené prin Brasiovu, dice intre altele, ca guvernulu maghiaru a facutu bine, ca n'a datu acestui institutu subventiune fora conditiuni, si lucra intieleptiesce si astadi, déca opresce subventiunea straina, inse in semtiulu seu de ecuitate si loialitate mai adauge, ca acésta procedere ar' trebui s'o urmeze guvernulu si facia de institutele sassesci, cari intru nimicu nu suntu mai patriotice, éra pre de alta parte se redice scoli curatu maghiari, cari se tiena ecuilibriulu facia cu doctrinele stricatióse idesi de statu maghiaru, ce se propaga in scolile romane si sassesci.

Din tóte aceste onorab. publicu romanu va poté se véda catu de entusiasmati suntu ungurii pentru instructiunea publica si preste totu pentru cultura.

Dala diet'a din Budapest'a nu avemu nimicu momenosu de comunicatu. In siedinti'a de luni, 8 Marti, ministrulu presiedinte a enumeratu tóte acele proiecte de legi, pre cari guvernulu doresce a le vedé votate in decursulu acestei sessiuni. Intre acese proiecte tare pucine suntu, cari merita o mai deosebita atentiune. — Mercuri in 10 Marte s'a inceputu desbaterea speciale a bugetului si se continua in fug'a mare.

Fói'a officiale „Budapesti Közlöny" dela 9 Marte putica o nota circularia, subscrisa de toti membrii nului ministeriu. Prin acésta cercularia noulu guvernu notifica comitateloru, districteloru, cercuriloru si cetatiloru, ca a luatu in mana frenele guverarii, le face atente la respectarea legiloru, care ste fundamentulu fia-carui statu si spera ca va interpiná spriginulu necessariu la toti passii ce i vaintrepinde. In nr. prossimu vomu publicá intrég acésta cercularia.

Din Romani'a aflamu, ca proiectulu de exploatarea linei ferate Ploiesci—Predealu ce s'a votatu in sess. trecuta si pentru care s'a inchiatu si una convention internationale cu Austroungari'a s'a presentatu in camera. Conditiunile suntu, cá in 4 ani Romani'a se termine linî'a Ploiesci—Predealu si Austroungari'a cea dela Temisióra—Vercioro'v a totu in 4 ani, incependu inse din an. tr. ad. in 3 ani. Camer'a va primí proiectulu si comunicatiunea cu orientulu se inlesnesce pentru Europ'a. „Monitoriulu" referéza, ca M. S. Domnitoriulu a asistatu la chirotoni'a de archereu a S. S. p. Ghenadie alesu episcopu de Argesiu, care e iubitu si stimatu de toti! —

Junimea din Romani'a da dovedi de activitate invidenda in toti ramii de cultura. A esitu si unu diariu „Revist'a junimei," edata de junime, operate mai multu poetice, inse semnu bunu de aventarea ei cu tóta seriositatea la gradulu de perfectiune, care o pretende sangele celu nobilu de romanu. —

Agitatiunea intre Romani'a si Turci'a se alimentéza in continuu. Domnitoriulu Carolu avea de cugetu a tramite unu delegatu la Madridu cu respunsulu seu la scrisóre, prin care regele Alfonso i-a notificatu suirea sa pre tronu. Intielegundu Pórt'a despre acésta intentiune a Domnitoriului Romaniloru, a notificatu si dechiaratu catra poterile ce au subsemnatu pacea dela Parisu, ca esecutarea acestui planu va nasce complicatiuni scrióse intre Turci'a si Romani'a. Ni place a crede, ca guvernulu romanu nu-si va plecá indata capulu inaintea acestei órbe arogantie turcesci.

Scupcin'a Serbiei vre a secularisá averile monastiriloru spre a imultí venitulu statului, numai 4 monastiri se mai remana cá asiluri; ér' scólele primari se se faca de cate 4 classe, si se se adópte principiulu invetiamentului obligatoriu.

Montenegrulu, dupa cuprinsulu discursului princ. Nicolae e in relatiuni amicale cu statele straine afara de unulu (Turci'a) anuncia sporirea scóleloru. Recunoscientia cuprinde imp. Alexandru alu Russiei si suveraniloru Germaniei si Austriei.

Prusi'a si scaunulu pontificelui Romanu se afla in cele mai incordate relatiuni, din caus'a legiloru nóue prusiane bisericesci, cari dau potere judecatoriloru laici a depune pe episcopi si fecele bisericesci din officiu, nemicinduse jurisdictiunea capiloru bisericesci.

In contra acestoru legi Papa Piu IX cu encyclica din 5 Febr. a. c. dechiara urbi et orbi, ca ele suntu nulle, n'au nece o valóre, si celu ce va ascultá de ele, cadu in escomunicatiunea, afurisani'a cea mare.

Prusi'a inse inca nu remane detória, ea a propusu dietei unu proiectu de lege, care in 15 paragrafi nemicesce tóte pretensiunile archiepiscopiloru, diecezeloru si delegatiuniloru r. catholice din Germani'a prusiana, si tóte dotatiunile din midiulócele statului, care au se incete indata la toti, cari nu voru ascultá de legea nóua bisericésca prusiana; si numai, déca episcopii se voru obligá in scrisu, ca voru observá legea statului, li se voru restituí dotatiunile; inse déca cumva -si voru revocá ér' obligulu datu in scrisu, ori voru lucrá in contra legiloru nóua, atunci se se depuna din episcopia prin sentintia judecatorésca. Ecca resbellulu cu patrafirulu e gata si Prusi'a vre a intrebuintiá strictetia,

cá se sperie lupii cu pelea oiei, ca-ce Francii'a va da tóte Papii, cá se-lu aiba alliatu in contra Prusiei, candu va luá revanchu se-si resbune, ceea ce nu e departe, pentruca si asiá Prusi'a vre se anticipeze resbellulu. —

In Franci'a republicanii au reesitu cu organisarea definitiva a republicei. In 25 Febr. a. c., dupa ce adunarea nationale din Versailles a votatu legea senatului, a primitu cu maioritate de 174 votari si totalulu legiloru constitutionali. Republicanii si insusi Gambetta s'au sciutu folosí de practica politica, dejocandu siretiele si paralisandu incercarile monarchistice.

Mac-Mahon presied. pe 7 ani chiamá pe Buffet se compuna nou ministeriu, inse elu in 1 Martiu fù alesu presiedente adunarei. —

Ispani'a se consolidéza, pana si mares. Serano a aderatu cu omagiulu seu noului rege Alfons, care intrá in relatiuni recunoscute cu suveranii Europei.

„Romanii din Transilvani'a."

Sub acestu titlu a aparutu lun'a trecuta in trei numeri successivi si diariului „Kelet" din Clusiu unu ciclu de articli din pén'a zelosului barbatu Ladislau Vaida, cá respunsu la nisce atacuri indreptate contra persónei d-sale si a redactorelui „Gazetei Transilvan." si publicate in nr. 27 a. c. alu numitului diariu maghiaru.

Acesti articli au aparutu apoi, totu in limb'a maghiara, si in brosiura separata sub titlu: „Unu cuventu romanu cu intentiune buna." In acestu respunsu d-lu Vaida desfasiura cu multa cunoscintia tóte causele nemultiumiriì natiunei romane cu sistemulu actualu si cu potestatea ungurésca, esplica unguriloru si li arétа in colorile cele adeverate tóte aspiratiunile, tendintiele si pretensiunile juste si lesali ale Romaniloru si apoi intr'unu modu plinu de demnitate, cu date positive a-mana, cu tactu si prudintia demasca si da de golu tendintiele de maghiarisare si poft'a nesatiósa de suprematia a neamului ungurescu si in fine li pune in vedere reulu si periculu ce póte se isbucnésca din acésta nenaturale stare de lucruri.

Adeverurile ce d-lu Vaida le-a posu in vedérea publicului ungurescu, suntu mai pre susu de orce contestare. Inse cu tóte aceste ungurii nu numai ca nu recunoscu a fi pecatosi si nu voru apretiá bunele intentiuni ale unui adeveratu fiu alu natiunii romane, ale unui bunu si sinceru patriotu, ci ei le respingu cu prefacuta indignatiune. Din intentiunile bune si sincere ale d-lului Vaida facu tendintie daco-romaniste si cu pertinacitate tindu a-si justificá procederea loru facia de romani, pre cari nu incéta a-i considerá de cei mai neimpacati inimici ai statului maghiaru si preste totu ai neamului ungurescu. Si pentru ce calarescu ei necontenitu pre aceste insinuatiuni? Pentru ca numai prin asemeni futile preteste voru a-si motivá procederea de impilare si despoiare, ce de seculi o urméza sistematicu facia de poporulu romanu.

Credemu a face unu bunu servitiu publicului romanu, déca vomu reproduce intregu acestu respunsu, care, precum insu-si d-lu Vaida obsérva, nu este unu actu de affacere privata personala, ci unu actu de interessu publicu nationalu. Amu amenatu in adinsu publicarea lui, pentru ca amu asteptatu lemurirea situatiunii; amu asteptatu constituirea noului guvernu inaintea caruia voiamu se improspetamu acésta affacere si se-i damu a mediitá mai seriosu cá celelalte cinci ministerie premerse asupra „Cuventeloru unui romanu cu bune intentiuni," care in urm'a unei indelungate esperintie a ajunsu a nu mai pune nice unu pondu si cu atatu mai pucinu a mai sperá cera dela sentiulu de dreptate si sciutate alu unguriloru, pentru ca s'a convinsu amaru, ca dinsii suntu neaccessibili de asemeni nobile sentieminte. Déca a esistatu candu-va vre unu poporu, care se fi facutu si cele mai estreme incercari de a se impacá pre calea pacii si a bunei intielegeri cu adversarii sei seculari, cu impilatorii sei, apoi acelu poporu a fostu si este poporulu rom. Vediendu-se inse necontenitu desconsideratu in conditiunile sale de esistintia, va trebui in fine si acestu poporu se-si pérda pacienti'a.

In numerulu prossimu vomu incepe cu publicarea respunsului d-lui Vaida dupa traducerea „Federatiunii."

Cincu-mare, in Fauru 1875.

(Capetu.)

Spre esemplu preotulu romanescu din comun'a N. au cerutu, cá si elu sa mane rimatori in numeru egalu cu celu luteranu la ghinda. — Eata ce conclusu au adusu representanti'a comunala:

„Dem evang. Pfarrer, ist es gestattet, nur, weil es ein altes historisches Recht ist [1]), dass derselbe immer das sogenannte doppelte Bürgerrecht besessen „zwei Schweine in die Echelmastung zu treiben. Dem gr. ort. Pfarrer dagegen ist es gestattet, wie jedem anderen Bürger nur ein Stück [2]) Borstenvieh in die Eichelmast zu treiben." — Vedéti dloru dela „Tageblatt" ca si aci josu se esercitéza egal'a indreptatire totu in cugetulu d-vóstra. — Poftimu resolutiunea de susu in a dóu'a instantia:

Bescheid.

Da laut Bericht des Ortsamtes [3]) vom . . . Z. . . die Communität Ihnen (adeca preotului rom.) eine Gleichberechtigung mit dem ev. Pfarrer nicht zugestehen, und ein grösseres Recht [4]) wie alle übrigen Ortsbürger bezüglich der Eichelmastung, nicht einräumen will, so kann Ihrem Gesuche keine Folge gegeben werden." etc.

Altu casu: Preotulu „C." administréza de unu tempu indelungatu si parochi'a din „S." devenita in vacantia si s'a rogatu, cá densului sa-i fia concesu a luá parte la folósele comunali cá si preotului defunctu si anume a capetá si cuantulu de lemne din padurea comunala:

Z. 260—1874.

Bescheid.

„Nachdem laut Bericht des Schönberger Ortsamtes dto. 20 Länner 1874 angesprochenen Benefizien aus dem Grunde verweigert, weil Sie nur einstweilen bis zur definitiven Besetzung der Pfarrer (firesce ca numai atát'a — dara 2 ani au trecutu acusi) mit den kirchlichen Funktionen betraut, nicht in der Gemeinde wohnen und daselbst kein Bürgerrecht haben [5]), so kann diesem Gesuche nicht willfahrt werden."

Este de insemnatu, ca parochi'a Siulumbergu se administratéza din 30 Aprile 1873 de preotulu C. din M. — Asiá pricepu confratii nostrii sasi egalitatea in dreptu, si ei o esercéza dupa cum amu aratatu mai susu in fapta, si déca se intumetá cine-va dintre romani a recurá mai departe, pentru castigarea in fapta a dreptului nostru, „comisii" ne numescu. — Auditi horibile. —

Altu casu din cele fórte numeróse:

Biseric'a gr. ort. din Cincu-mare au cerutu locu de biserica [6]) curte si gradina parochiala dintr'unu pamentu intravilanu numitu „gadiu'a cailoru" protestandu contr'a traficarei acestui teritoriu pre sém'a bisericei ev. si iéta intieleptii opidului nostru, ce conclusu au adusu in 26 Novembre 1873 sub nru prot. 296:

1. Comitetulu intrunitu cu oficiulu opidanu, [1]) esprima prin conclusu, ca densulu nu se privesce in nici unu modu deobligatu séu indetoratu (credemu dieu) spre a dá ce-va séu prestá ce-va bisericei gr. or. locale [2]) din acelu temeiu, pentruca [3]) biseric'a evangelica realitatile, ce le posede cá stepana le-au acuiratu intr'o vreme, [4]) pre candu bis. gr. ort. nici au esistatu in Cincu-mare si priu urmare din acestu tempu (etiam si cornutos) nu se póte deduce cu efectu nici unu feliu de egalitate [5]) de dreptu. Ach Liebchen was willst du noch mehr!? — . . . .

Mai departe protestéza contr'a arogantei [6]) controlari a bisericii gr. or. in privintí'a dreptului comitetului opidanu de a dispune liberu si dupa placu cu proprietatea sea. (Totusi nu vi s'a sfetitu, desi a-ti tramisu deputatiune pre spese comune!?)

Acestea si alte dispusetiuni ale confratiloru sasi dovedescu pana la evidentia, ca ei numai la sarcinile publice ne facu partasi egali, precandu inse ceremu egala parte din folósele comune atunci se abatu déla mesur'a proportionala, cu care ne impartu sarcinile publice preste totu, si dicu, ca noi nu avemu dreptu istoricu, cá ei, nu amu fostu inaintea loru aci in fondulu regiu, care este esclusiva proprietatea loru si noi suntemu „parias" ai loru. — Atari concepte domnescu si astadi in capetele confratiloru sasi in finea seculului alu XIX numitu secululu luminarii si egalei indreptatiri. —

Confratii sasi cu mare emfasa se falescu, ca in fondulu regiu n'au esistatu jobagi si apoi ei si astadi inca alérga dupa teritoriulu Brandului si Talmaciului si-i atribuie calificatiunea de foste supuse loru in conditiunea de jobagi. Nu numai acestea teritórie ci si pre locuitorii din scaunele si districtele din fondulu regiu, unde suntu in maioritate, i tractéza ei, cá pre eloti, si nu voru a executá egal'a indreptire, ci o calca vediendu cu ochii in pitióre. — Ei voru la aparintia a trece de liberali si toleranti si apoi in realitate dupa cum amu aretatu voiescu numai se domnésca si se asupresca pre ceilalti. Ei voiescu se fie liberi si nu sciu sa fia drepti. — Ei nu voru a pricepe, ca libertatea fara basa morala fara dreptu si dreptate este instinctulu unui animalu rapace. Intre ómeni nu póte esistá libertate fara dreptate. — Dreptatea consiste in recunóscerea si respectarea drepturiloru altor'a. —

Cu acestea incheiamu corespondinti'a nóstra cu acesa credintia, ca amu satisfacutu numai unei detorintie de cive alu statului, déca amu propasitu cu energia contr'a mistificarei causei din cestiune de statu de mare importantia pentru toti locuitorii nesasi din fondulu regiu, citandu inca odata rescriptulu aulicu de susu.

„Residui proventus ad erigendas scholas et ecclesias in locis sive saxonicis sive valachicis praesertim talibus, qui proprios allodiales proventus exiguos vel nullos habent — convertendi sunt." Videant consules! — Diximus.

Mai multi membrii ai sinodului parochialu. „T. R."

SOCIETATEA ACADEMICA ROMANA

conformu decisiuniloru luate in sessiunea s'a din annlu 1874, publica urmatóriele concursuri:

(Urmare.)

C. Premiu A. Odobescu.

Fiendu ca la terminulu de 15 Iuliu 1874, defiptu prin a dóu'a publicatiune a acestui concursu,

---

[1]) Iéta nevoi'a de dreptulu istoricu, prvilegiu ruginitu nici de scóbe vredniciu. ce recunósore afia si acum candu egal'a indreptatire este radbata la valórea de lege — Iéta esclusivismu sasescu pre fatia doveditu.

[2]) Da óre de ce asia. Mai multa ocpatiune are dara in afacerile bisericesci preotulu lut decatu celu rom. care din urma nu posede caplanu si totu trebuie sa-si implinésca oficiulu seu selu impreunatu cu mare responsabilitate, ca fratee seu in Christosu preotulu si caplanu celu ev. — De unde apoi diversitate in usanti'a drepturiloru. —

[3]) Reportulu comitetului n'aru trebui se fia datatoriu de cinosura si prefacutu in esolutiune, ci legea positiva care nu cunósce prerogative.

[4]) Vedi bine, en cugetative pre protii ev. in starea celoru romanesci si ce ve-ti dice apoi la astfeliu de blasfemii?! —

[5]) Ce temeiuri condemnavere si bijocoritórie de clerulu nostru si anume pentru preomea nóstra Dara nici in Schlaraffenlandulu celu rginitu atari motive nu potu obveni. —

[6]) Biseric'a gr. or. in Cincu-mare'se afla afara de orasiu, este crepata si amerintia cu ruinarea si.

---

[1]) Adeca cu totii dela micu pana la celu mai mare in solidum.

[2]) Dara bisericii ev. si preotului luteranu, v'ati aflatu obligati, preste portiunea canonica insamnata si léf'a anuala de mai multu de 2000 fl. pre anu, si mai dá intréga gradin'a cailoru preste 13 jugere. Ast'a este dreptate, egalitate in dreptu?! — Bine bine. — Romanulu tiene minte. —

[3]) Gospodi pomilui! Ce pocituri suntu acestea asertiuni!!! —

[4]) Ore mai nainte de ce a-ti venitu din Flandri'a!? dóra le-a-ti adusu in spate!

[5]) Dupa notiunile domniloru vóstre, cercumspectiloru si prudentiloru, firesce ca nu.

[6]) A cere ce ti-se compete dupa lege, nu-i arogantia cu atat'a mai pucinu ingrijirea, ca cele comunale se nu se resipe orbesce. —

nu s'a presentatu neci unu concurente, se republica concursu pentru cea mai buna lucrare istorica asupr'a originei Dacilorŭ, cuprindiendu:

I. Cercetari asupr'a popóraloru, cari au locuitu tierrele romane d'a stang'a Dunarei mai inainte de concist'a acestoru tierre de catra imperatorulu Trajanu.

Aceste cercetari voru fi indreptate:

1. Asupr'a geografiei antice a Daciei, din tempulu anteriore asiediamenteloru romane d'intr'ens'a;

2. Asupr'a originei, denumiriloru si distinctiuniloru etnografice ale popóreloru, cari au locuitu aceste tierre;

3. Asupr'a religiunei, institutiuniloru, legiloru, usuriloru si gradului de civilisatiune ale acelorŭ popóre, avendu-se in vedere si monumente de ori-ce natura, ce s'au potutu pastra dela densele.

Asupr'a vestigieloru remase din limbele loru, concurentii voru trebui se estraga notiuni pre catu se póte mai complete din auctorii antici (Elleni si Latini), cari au atinsu aceste subjecte, si totu de una data se supuna la una critica comparativa plina de atentiune tóte opiniunile principali emisse de invetiatii istorici si archeologi moderni asupr'a materieloru din programa.

Printr'unu asemine studiu, concurentii voru trebui se-si formedie una opiniune critica, pre care o voru intemeiá pre argumentele scientifice.

II. Scrierea va avé una distributiune sistematica, ea va fi redesa, in limb'a romana, cu unu stilu curente si limpede. Testulu dissertatiunei va avé una intendere aproximativa cá de 200 pagine in octavu de tiparitu cu litere garmod. Calitatea si estensiunea noteloru anexate la testu suntu lasate la dispositiunea auctoriului.

III. Manuscriptele voru fi tramise la delegatiunea societatei academice curatu prescrise de mana straina, fora a portá numele auctoriului, ci numai una devisa scrisa atatu pre manuscriptu, catu si pre unu alaturatu plicu sigilatu, care va continé numele si adress'a auctoriului.

Dissertatiunile voru fi judecate de societatea academica, care va deserne premiulu acelei'a, care va fi recunoscuta, ca satisface tóte conditiunile programei.

IV. Terminulu pusu, candu manuscriptele concurentiloru au se fia tramise societatei, este 30 Iuliu 1877.

Manuscriptele venite in urm'a acestui terminu nu se voru luá in consideratiune.

5. Premiulu destinatu pentru cea mai buna lucrare este de lei noui 2000, plus procentele acestoru-a pana la acea epoca.

D. Premiu din fondulu A. Fetu si din economiele societatei.

I. Unu premiu de 4000 lei pentru confectionarea celei mai buna charta geologica a doue judecie ale Romaniei, din care unulu de dincóce si altulu dincolo de Milcovu.

II. Unu premiu de 2000 lei pentru studiulu geologicu, chimicu si economicu alu principaliloru localitati, unde se afla petroliu si carboni fossili, in judeciele Prahov'a si Dambovitz'a.

III. Unu premiu de 1600 lei pentru studiarea si analisarea apeloru din 15 fontane ale tierrei.

Terminulu concursului pentru fia care din aceste lucrari e defiptu la 15 Augustu 1875, pana candu concurentii au se si tramita elaboratele loru catra presiedentele societatei, cu acelea-si formalitati ce s'au prescrisu mai susu si pentru alte obiecte puse la concursu; manuscriptele venite mai tardiu de 15 Augustu 1875, séu fora formalitatile cerute, nu se voru acceptá.

Programele pentru aceste lucrari suntu:

I. Pentru studiulu geologicu alu unui judeciu concurentele e datoriu:

1. Se faca descriptiunea orografica a judeciului.

2. Se arete ce terrenuri si ce strate se gasescŭ in acelu judeciu, indicandu natur'a locuriloru fia-carui stratu si fossilile pre cari se basédia pentru determinarea loru.

3. Se se faca un'a sectiune longitudinale si alt'a transversale a judeciului, precum si sectioni de diferite accidenti ale crustei globului ce se potu aflá in acelu judeciu.

4. Se faca chart'a geologica a judeciului.

5. Se aduca una collectiune de rocele caracteristice.

II. Pentru studiulu geologicu, chimicu si economicu alu principaliloru localitati, unde se afla petroliu si carboni fossili, din judeciele Prahov'a si Dambovitz'a, se cere dela concurenti:

1. In genere, studiulu petroliului indigenu, pecur'a, cér'a de pamentu, oliulu terrosu fossile, in cea ce privesce constitutiunea, compositiunea si proprietatile lui chimico-technologice, esploratiunea si aplicatiunea industriale impreuna cu derivatele lui.

2. In specie: a) Determinarea proprietatiloru fisice ale petroliului indigenu, comparatiune cu petroliulu americanu si europenu din alte state.

b) Ce constitutiune si ce proprietati au productele de destinatiune ale petroleului la temperatur'a 120 Celsius pana la 350 c.; gruparea acestoru producte si determinarea cantitativa dupa volumine si procente, — aplicatiunea loru.

c) Determinarea productelorŭ licide cele mai volatili, adeca a etheroloru petrolinei, — proprietatile si aplicatiunea loru.

d) Petroliulu indigenu contiene parafina? Determinarea cantitativa.

e) Petroliulu indigenu contiine naftalina? Determinarea cantitativa.

f) Petroliulu séu smóli'a contiine producte din grup'a alcaliloru monoatomici din seri'a a 7-a, adeca thenoliu, benzin'a, acidu carbonicu, pherylamina? Determinarea loru cantitativa si constitutiva.

g) Contiene smóli'a de petroliu, inainte séu dupa estragerea parafinei, gaze hydrocarbure? cari se potu intrebuintiá cá luminatoriu aeriferu? In casulu afirmativu se se essecute determinarea cantitativa si calitativa a acestoru producte gazóse. Descrierea in modulu celu mai practicu a aparateloru de estragere a gazeloru combustibili, luminatórie, pentru aplicatiunea cá gazu de luminatu aerificu in industria (usin'a de gazu aeriferu de petroliu).

h) Contiene petroliulu indigenu séu smóli'a de petroliu corpuri de natura desinfectante? In stare nativa séu dupa óre-care preparare?

i) In ce modu si cu cari mediulóce se póte stinge mai completu si mai curendе gazulu fluidu de petroliu inflacaratu (spre exemplu incendiulu produsu prin acestu corpu, anume: photogen'a, pinolin'a, etc.).

III. Pentru studiulu apeloru minerali din 15 fontani se ceru:

A. Operatiuni de procedere de essecutatu la isvoru (la faci'a locului):

1. Prenderea gazeloru libere, cari se degagia din fontana (in flacóne séu tuburi inchisa prin chalumeaux) in numeru de 2—4.

2. Receptiunea apei pentru determinarea acidului carbonicu liberu si semiliberu si ale loru combinatiuni dupa metodulu lui Recenius.

3. Receptiunea apeloru minerali pentru determinarea corpuriloru fisse, organice si anorganice.

4. Determinarea cantitativa a acidului sulfydricu, liberu si dissolutu; in casulu candu s'a constatatu calitativ'a presenti'a lui.

5. Determinarea sulfo-metaleloru la faci'a locului prin gazometria.

6. Determinarea sulfideloru.

7. Determinarea corpuriloru organice volatili (dupa Frenis).

8. Determinarea séu prenderea apei dupa Bunsen in flacóne cu amoniacu, chloru calcium séu chlor baryum.

9. Presenti'a combinatiuniloru de protossige de ferru, cari trebue determinate volumetrice la faci'a locului prin hypermanganatu de potassia.

10. Determinarea temperaturei in dóue diferite periode si de trei ori pe di.

11. Idem temparaturei esteriore.

12. Idem proprietatiloru fisice.

13. Determinarea proprietatiloru chimice.

14. Analisea calitativa a corpuriloru gazóse, a corpuriloru organice volatili si nevolatili si corpuriloru neorganice fisse.

15. Remasiti'a corpuriloru fisse trebue determinata dupa metodulu lui Bunsen (Roscae).

16. Receptiunea si analisea siedimentului fontanei.

B. Operatiuni si procederi de essecutatu in laboratoriu.

1. Determinarea pondului specificu.

2. Determinarea iodului, bromului, chlorului pre cale volumetrica.

3. Determinarea gazeloru hydrocarburice, sulfhydrice, a azotului, hydrogenului, acidului carbonicu si ossygenului prin metodulu gazometricu alu lui Bunsen.

4. Determinarea acidului sulfuricu si acidului silicicu pre cale ponderabile.

5. Determinarea combinatiuniloru de ferru pre cale volumetrica.

6. Determinarea baseloru alcaliloru de pamentu si a causticeloru spectoscopice, séu pre cale ponderabile, séu cá a alcaliloru fisse prin volumetria.

7. Determinarea metaleloru dupa metodulu lui Bunsen.

8. Idem acideloru organice séu anorganice dupa Fresenius.

9. Determinarea si calcululu cantitatiloru in totale ale corpuriloru fisse.

10. Calculele dateloru cantitative ale corpuriloru, in parte si ale corpuriloru necombinate, in cifre originali.

11. Calcululu cantitativu alu dateloru obtienute din corpurile combinate.

12. Calcululu gazeloru obtienute, atata alu celoru libere, catu si aceloru combinate séu semicombinate.

13. Calcululu corpuriloru fisse si alu acideloru, com si alu gazeloru in compositiune, dupa cum se afla contienute in apa, socotitu din 100^{10}, séu din 1000^{100} parti apa, séu de una oca.

14. Studiulu terrenului, séu geologi'a fontanei.

15. Flor'a impregiurulu fontanei.

16. Istoricnlu.

(Finea va urmá.)

Anunciu literariu.

„Transilvani'a," fói'a associatiunei transilvane pentru literatur'a poporului romanu, esse acumu in alu 8-lea anu, sub ingrijirea comitetului de douisprediece si redactiunea secretariului G. Baritiu, in 36 pana la 40 cóle de 4^0 mare pe anu. Acea fói'a, pe langa ce publica mereu la documente vechi, din care cele mai multe stau in legatura strinsa cu istori'a nóstra nationala, ne da si ocasiune cá se urmarimu desvoltarea vietiei interne nationale preste totu; se intrevedemu si aspiratiunile loru pentru cultur'a latina; abstractiune facendu de tóte fluctuatiunile politicei, care n'au se influintiedie nici cercetarile istorice, precum nu influintiédia pe cele strictu scientifice.

In anulu acesta decurge publicarea de documente si memoriale, care incepu cu anulu epocale 1848 si fora care nimeni nu poté nici scrie istori'a tempuriloru nóstre, nici va intielege intemplarile posteriére din din tempulu presentu.

Recomendamu acésta fóia istoriciloru si totuoru literatiloru nostri, cari se ocupa de cultur'a generala a natiunei intregi.

Pretiulu „Transilvaniei" este pe unu anu numai 2 fl. pentru membrii associatiunei, 3 fl. pentru nemembrii, ér' in afara 1 galbinu, cu posta, si se póte abonâ deadreptulu la comitetulu associatiunei in Sibiiu, la redactiune in Brasiovu, séu prin posta.

Exemplare din cei 7 ani trecuti se afla legate, cu optu lei noui unulu, séu 3 fl. v. a.

Noutati diverse.

Parastasu. Blasiu 4 Martiu. Sambeta s'a tienutu liturgia cu parastasu pentru repausulu eternu alu br. **Basiliu Poppu.** A celebratu Exc. S'a metropolitulu cu intregu capitululu metropolitanu. Publicu numerosu lua parte la servitiulu tristu. — Officialii lipsira, de securu pentru ca nu au fostu incunosciintiati.

— Miercuri in 24 Febr. s'a inmormentatu Michailu Tipografu, unu orasianu activu alu opidului Blasiu, cu spiritu intreprindietoriu. — Fia-i tieren'a usóra!

STATISTICU.

Resultatulu conscrierei alegatoriloru pentru alegerea de deputati in comitatulu Albei inferiore pe an. 1875 e urmatoriulu:

	Cercuri	Bas'a indreptatirei electorali: dreptulu vechiu	pamentu	casa	venitulu	erarchia, de pensiune si rasa la oficie dupa l. 5	intelligintia	representanti a comunale si deputati	la olalta
1	In cerculu electoralu Aiudu (Nagy Enyed): cu 138,184 sufiete								
	a) romani	141	11	1	38	148	248	165	752
	b) maghiari, germani, sasi si ovrei	687	42	32	142	107	123	23	1156
	Sum'a	828	53	33	180	255	371	188	1908
	In a. 1872 au fostu in acestu cercu Sum'a	1169	—	—	—	866	46	195	2276
	prin urmare in a. 1875 mai pucini cu	341	—	—	—	345	—	7	693
	„ „ „ „ „ mai multi cu	—	—	—	—	—	325	—	325
2	In cerculu electorale Vintiu de diosu (Alvinz) cu 72,933 sufi.								
	a) romani	124	7	1	13	328	143	113	729
	b) maghiari, germani, sasi si ovrei	256	—	2	28	175	35	17	512
	Sum'a	380	7	3	41	503	178	130	1242
	In a. 1872 au fostu in acestu cercu Sum'a	704	—	—	—	865	9	136	1714
	prin urmare in a. 1875 mai pucini cu	324	—	—	—	311	—	6	641
	„ „ „ „ „ multi cu	—	—	—	—	—	169	—	169
3	In ambe cercurile electorali in 1875 suntu romani	265	18	2	51	476	391	278	1481
	maghiari, germani, sasi si ovrei	950	35	34	170	282	158	40	1679
	Sum'a	1215	53	36	121	758	549	318	3150
	In 1872 au fostu Sum'a	1873	—	—	—	1731	55	331	3990
	prin urmare in 1875 mai pucini cu	658	—	—	—	663	—	13	1334
	„ „ „ „ „ multi cu	—	—	—	—	—	494	—	494

ad. mai pucini in 1875 cu 848 ad. cu $^1/_5$ parte

Observatiunea 1, cifrele de mai susu cu ocasiunea reclamatiuniloru si a observariloru — obiectiuniloru — asupra acestora póte ca voru suferí ceva modificare, dér' proportiunea va remanea aceiasi.

Observatiunea 2, in cerculu elect. Aiudu, e maioritate magh., germ., sasa si ovreiasca de 404.

In cerc. elect. Vintiu e maioritate romana de 217.

In ambe cerc. elect. e maiorit. maghiara etc. de 158.

Observatiunea 3, in cerc. elect. Aiudu pentru nesolvirea contributiunei nu s'au inscrisu: romani 68 (162 maghiari etc. 94 (

Intre acesti'a e unu szolgabirou de rom. si unu adv. rom.

In cerculu elect. Vintiu pentru restantia de contributiune au remasu ne inscrisi: romani 201 (287. maghiari etc. 86 (

1. Cerculu electorale Aiudu e compusu din urmatórele cercuri politice — szolgabiraiate:

I	Cerculu: Aiudu cu 5830 sufi. singuru orasiu, suntu rom.	1	5	1	4	—	4	—	15
II	„ Aiudu cu 19054 s. (tienuta) in 22 comune „ „	49	—	—	8	33	36	35	161
III	„ Csombord cu 11689 s. in 21 comune suntu rom.	—	—	—	—	28	20	21	69
IV	„ M. Ujvár cu 13296 s. in 17 „ „ „	2	—	—	—	14	31	18	65
V	„ Szt Benedek cu 8786 s. in 14 „ „ „	3	—	—	—	15	14	12	44
VI	„ M. Igen cu 16703 s. in 15 „ „ „	26	5	—	—	29	31	25	116
VII	„ Zalathna cu 13007 s. in 11 „ „ „	10	1	—	10	19	29	16	85
VIII	„ Rosia montana 22174 s. in 10 „ „ „	30	—	—	6	3	46	18	103
IX	„ Campeni cu 27645 sufi. in 10 „ „ „	20	—	—	10	7	37	20	94
	Sum'a 120 comune romanesci si 1 orasiu cu	141	11	1	38	148	248	165	752

2. Cerculu elect. Vintiu de diosu e compusu din

I	Cerculu: Blasiu cu 15717 sufi. si in 16 comune se afla rom.	10	—	1	10	80	51	24	176
II	„ Pokafalva cu 13390 s. si in 14 comune se afla rom.	19	—	—	1	145	27	18	210
III	„ A.-Iuli'a cu 14966 s. si in 17 comune se afla rom.	85	—	—	—	30	14	26	155
IV	„ Vintiu de diosu cu 15132 s. si in 14 comune se afla rom.	7	7	—	—	8	23	24	69
V	„ Sangetin (Kis Enyed) c. 13728 s. si in 13 c. se afla rom.	3	—	—	2	65	28	21	119
	Sum'a 74 comune se afla romanesci cu	124	7	1	13	328	143	113	729

Observatiunea 1, nobili in cerculu 1 se afla in comunele: Diomalu, Lopades rom., Ighiu, Bucerdea vinósa, Bucium si Vidra de diosu, — apoi granitierii din Teusiu si Oisdea. — In cerculu 2 in comunele: Alamoru si Ciugudielu, apoi granitierii din Barabantiu.

Se mai afla si in alte comune aruncati cate 1—2

Observatiunea 2, Consemnatiunea interimala a alegatoriloru se va tramite la orasiulu Aiudu, la fia-care comuna mare si la fia-care notariatu in 10 Martiu, se va pune la vedere publica in 12 Martiu pana in 31 Martiu inclusive.

Reclamatiunile suntu de a se face pana in 22 Martiu ér' observatiunile séu obiectiunile pana in 31 Martiu

Reclamatiunile si observatiunile se dau in scrisu la antistí'a orasiului séu a comunei mari respective, ér' in comunele mici la respectivulu notariu de cercu.

Suntu de a se adressá la: Comissiunea centrale in Aiudu.

Aiudu, 8 Martiu 1875.

Patimasii de surpatura

afla in alifi'a de surpatura a lui **Gottlieb Sturzenegger** in Herisau (Elveti'a) unu midiulocu de vindecare surprindietoriu. Lenga informarea de alu intrebuintiá se afla alaturate numerőse attestate si multiamiri. Se trage in óle à 3 fl. 20 cr. m. a. atatu prin G. Sturzenegger, catu si prin **J. Pecher,** apotecariu la Maria Hilf in Temisióra. 6—8

Nr. 53/1875. 3—3

Concursu.

In comitatulu Cosocnei in cerculu Ormenisiului de campia postulu de notariu cercuale alu Budatelecului fiendu in vacantia, — spre implerea acelui postu se deschide concursu pre lunga urmatoriulu salariu anuale, adeca: 400 fl. v. a., 60 fl. pentru quartiru, 20 fl. pentru cancellaria, 20 fl. bani de calatorii si pre lunga tienerea unui portatoriu de epistole officiali.

De notariatulu cerc. alu Budatelecului se tienu comunele Ciagsioru, Ciugulu mare si Chiciudulu de campia, fiitoriulu notariu va locuí in centru, adeca in comun'a Budatelecu. —

Concurentii se provóca, cá, in urm'a articlului de lege XVIII §§ 74 si 83 din 1871 facundu-si suplicele, se si le tramita la suscrisulu jude procesuale pana in **31 Martisioru** alu anului curente.

Ormenisiulu de campia 26 Februariu 1875.

Dela officiulu proces. alu Ormenisiului de campia.

Iosifu Stupineanu,
jude procesualu.

Pretiurile piacei

in 12 Marte 1875.

Mesura	Specia fructeloru		Pretiulu fl.	cr.
Metreta austriaca-40 cupe	Grauu	fruntea	4	40
		midiulociu	4	14
		de diosu	4	—
	Mestecatu		3	54
	Secara	fromósa	2	94
		de midiulocu	2	68
	Ordiulu	frumosu	2	54
		de midiulocu	2	28
	Ovesulu	frumosu	1	46
		de midiulocu	1	40
	Porumbulu		3	34
	Meiu		4	66
	Hrisca		2	66
	Mazarea		4	20
	Lintea		7	34
	Fasiolea		5	66
	Sementia de inu		7	34
	Cartofi		—	86
Punitu	Carne de vita		—	18
	„ de rimatoriu		—	24
	„ de berbece		—	—
Centenariu	Sen de vita prospetu		20	—
	„ „ „ topitu		—	—

Cursurile

la bursa in 12 Martiu 1875 stá asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 24½ cr. v. a
Napoleoni	—	—	8 „ 88 „ „
Augsburg	—	—	104 „ 60 „ „
Londonu	—	—	111 „ 30 „ „
Imprumutulu nationalu		—	75 „ 95 „ „
Obligatiille metallice vechi de 5%			71 „ 50 „ „
Obligatiunile rurale ungare			78 „ 75 „ „
„ „ temesiane			76 „ 75 „ „
„ „ transilvane			76 „ 50 „ „
„ „ croato-slav.			80 „ — „ „
Actiunile banci	—	—	960 „ — „ „
„ creditului	—	—	236 „ 75 „ „

Redactoru respundietoriu
IACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tiparulu lui
IOANE GÖTT si fiiu HENRICU.